

MONIKA WŁOSZCZYK
Wrocław
monika.wlosczyk@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0005-6978-4506>

Problem synodalności Kościoła w świetle analizy egzegetycznej perykopy Mk 2,18-22

1. Literackie opracowanie perykopy – 2. Analiza egzegetyczna Mk 2,18-22 – 3. Sprawa postów i kwestia synodalności

„Właśnie droga synodalności jest drogą, której Bóg oczekuje od Kościoła trzeciego tysiąclecia”¹. Te słowa papieża Franciszka z 2015 r. budzą wciąż wiele pytań i wątpliwości. Dlatego warto szukać biblijnych argumentów, do których można odnieść się w dyskusji nad synodalnością, i które mogą zainspirować do spojrzenia na „sprawę synodalności” z perspektywy teologii biblijnej.

Ciekawym fragmentem jest w tym kontekście perykopa dotycząca „sprawy postów”, czyli przypowieść o starych bukłakach i młodym winie (Mk 2,18-22). Franciszek wzywa na podstawie tej przypowieści do porzucenia starych struktur: „abyśmy odłożyli na bok przestarzałe struktury, które nie są już przydatne, i sięgnęli po nowe bukłaki, te z Ewangelii”². Słowa Jezusa zawarte w tej perykopie mogą oświetlić „drogę synodalności”, która może być odpowiedzią na przeżywane dzisiaj w Kościele kryzysy.

---

¹ Franciszek. 2015. „Synodalność” konstytutywnym wymiarem Kościoła. Przemówienie papieża Franciszka podczas uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu Biskupów 17.10.2015. https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/przemowienia/synodalnosc_17102015.html (25.07.2023).

² Franciszek. 2014. Kościół wzywa do porzucenia starych struktur. <https://papiez.wiara.pl/doc/2146912.Kosciol-wzywa-do-porzucenia-starych-struktur> (30.07.2023).

Celem artykułu jest symboliczne odczytanie słów Jezusa zawartych w przypowieści o młodym winie i starych bukłakach w świetle synodalności oraz spojrzenie na „sprawę synodalności” w świetle Ewangelii. Staranna analiza egzegetyczna, przeprowadzona metodą historyczno-krytyczną z elementami metody lingwistycznej, przedstawi m.in. kontekst oraz teksty paralelne wybranej perykopy. Pozwoli to szerzej spojrzeć na słowa Jezusa w przypowieści. Na podstawie analizy egzegetycznej na końcu artykułu zostaną omówione dwa motywy wybranej perykopy (młode wino i bukłaki). Każdy motyw zostanie przedstawiony osobno, a po wydobyciu teologicznego znaczenia nastąpi odniesienie interpretacji motywu do „sprawy synodalności”. Chodzi przy tym o symboliczną interpretację Markowej perykopy.

1. Literackie opracowanie perykopy

Literackie opracowanie perykopy składa się z czterech części: po wyodrębnieniu perykopy i przedstawieniu jej struktury zostanie opisany kontekst perykopy oraz jej teksty paralelne.

1.1. Wyodrębnienie perykopy

Sprawa postów to jedna z pięciu perykop, które przedstawiają pierwsze spory Jezusa z przywódcami ludu. Pozostałe cztery to: uzdrowienie paralytyka, powołanie Lewiego, łuskanie kłosów w szabat i uzdrowienie w szabat. Wśród nich można zauważyć pewne paralele oraz to, że centralna przypowieść (sprawa postów) łączy dwie pary perykop. Tę strukturę koncentryczną Artur Malina przedstawia w następujący sposób³:

A	Uzdrowienie sparaliżowanego	(2,1-12);
B	Powołanie grzeszników	(2,13-17);
C	Stare i nowe	(2,18-22);
B'	Zrywanie kłosów w szabat	(2,23-28);
A'	Uzdrowienie w szabat	(3,1-6).

³ Artur Malina. 2013. Ewangelia według św. Marka 1,1–8,26. W *Nowy Komentarz Biblijny*. Red. Antoni Paciorek, Roman Bartnicki, Antoni Tronina, 162. Częstochowa: Edycja Świętego Pawła.

Podkreśla to odrębność perykopy. Pierwsza i piąta przypowieść mówi o uzdrowieniu, między drugą a czwartą zaś można zauważyć bardzo podobną narrację. Inaczej niż w tych czterech perykopach, w trzeciej, centralnej, nie jest określony ani czas, ani miejsce.

Temat jest jeden: sprawa postów – czasownik $\nu\eta\sigma\tau\epsilon\upsilon\epsilon\iota\nu$ (pościć) pojawia się tylko w tej perykopie (sześć razy), a potem występuje tylko jeszcze raz w Ewangelii (8,13) jako wyraz pokrewny, mający inne znaczenie: $\nu\eta\sigma\tau\iota\varsigma$ (głodny).

1.2. Struktura perykopy

Mk 2,18-22 składa się z trzech części: sytuacja wywołująca spór (w. 18a), krytyka przeciwników (w. 18b) oraz odpowiedź adresata zarzutu (ww. 19-20) z dwoma paralelnymi logionami (ww. 21-22)⁴. Z pierwszego wersetu dowiadujemy się o tym, że uczniowie Jana i faryzeusze poszczą. W drugiej części czytamy o krytyce przeciwników, czyli faryzeuszów, którzy pytają, dlaczego uczniowie Jezusa nie poszczą. W ostatniej części tej perykopy Jezus odpowiada faryzeuszom (ww. 19-20) i posługuje się w kolejnych dwóch wersach dwoma paralelnymi logionami: w. 21 mówi o przyzywaniu łąty z surowego sukna do starego ubrania, a w. 22 – o wlewaniu młodego wina do starych bukłaków. Obydwa zdania mają podobną strukturę: ww. 21a i 22a zaczynają się od zaimka przeczącego „nikt” i przedstawiają pewną regułę. Na początku obydwu sytuacji przykładowych pojawia się zaimek przeczący „nikt”. Konstrukcja spójnikowa w ww. 21b i 22b: „jeśli zaś nie” podkreśla logion poprzez przedstawienie negatywnych konsekwencji w przypadku nieprzestrzegania danej reguły.

1.3. Kontekst perykopy

Ewangelia według św. Marka powstała około 70 r. na podstawie nauk Piotra głoszonych w Rzymie. Marek stara się ukazać, że Jezus jest Chrystusem, Synem Bożym, i posługuje się w tym celu czynami, szczególnie cudami⁵. Perykopa jest jednym z pięciu tekstów zajmujących się pierwszymi sporami Jezusa z przywódcami ludu. Znajduje się w pierwszej połowie Ewangelii, w bloku, który został zatytułowany: „Jezus wobec przeciwników” (2,1–3,6). A. Malina mówi o „kontrowersjach galilejskich”⁶. Podkreśla to kontekst geograficzny pięciu perykop tego

⁴ Malina. 2013. Ewangelia według św. Marka 1,1–8,26, 193.

⁵ Por. Etienne Charpentier. 1992. *Czytając Nowy Testament*. Wrocław: Wrocławskie Wydawnictwo Diecezjalne, 12.

⁶ Malina. 2013. Ewangelia według św. Marka 1,1–8,26, 193.

trzeciego bloku Ewangelii św. Marka. Przedstawiają one działalność Jezusa „od ponownego wejścia do Kafarnaum (2,1) aż do wyjścia faryzeuszów i zwolenników Heroda radzących przeciw Niemu (3,6)”.

1.4. Teksty paralelne

Perykopa o sprawie postów, w której znajduje się przypowieść o młodym winie i starych bukłakach, znajduje się we wszystkich ewangeliami synoptycznych. Różnią się one w trzech miejscach. Tylko Marek wymienia uczniów Jana i faryzeuszy (Mateusz wspomina na początku perykopy jedynie uczniów Jana, u Łukasza czytamy: „oni”). Odpowiedź Jezusa jest u Mateusza i Łukasza krótsza. Marek ma jedno dodatkowe zdanie „Nie mogą pościć, jak długo pana młodego mają u siebie”, natomiast Łukasz nie wspomina zdania: „lecz przyjdzie czas, kiedy zabiorą im pana młodego, a wtedy, w ów dzień, będą pościć”. Ostatnią różnicę znajdziemy u Łukasza. Dodaje on jedno zdanie na końcu perykopy: „Kto się napił starego wina, nie chce potem młodego – mówi bowiem: «Stare jest lepsze»” (Łk 5,39).

Poniższa tabela przedstawia zestawienie tekstów paralelnych. Można w niej też zauważyć mniejsze różnice. Kontekst, sens i przesłanie tej perykopy pozostają takie same we wszystkich ewangeliami synoptycznych.

Mk 2,18-22	Mt 9,14-17	Łk 5,33-39
¹⁸ Uczniowie Jana i faryzeusze mieli właśnie post. Przyszli więc do Niego i pytali:	¹⁴ Wtedy podeszli do Niego uczniowie Jana i zapytali:	³³ Wówczas oni rzekli do Niego:
«Dlaczego uczniowie Jana i uczniowie faryzeuszów poszczą, a Twój uczniowie nie poszczą?»	«Dlaczego my i faryzeusze dużo pościmy, Twój zaś uczniowie nie poszczą?»	«Uczniowie Jana dużo poszczą i modły odprowadzają, tak samo uczniowie faryzeuszów; Twój zaś jedzą i piją».
¹⁹ Jezus im odpowiedział: «Czy goście weselni mogą pościć, dopóki pan młody jest z nimi? Nie mogą pościć, jak długo pana młodego mają u siebie. ²⁰ Lecz przyjdzie czas, kiedy zabiorą im pana młodego, a wtedy, w ów dzień, będą pościć.	¹⁵ Jezus im rzekł: «Czy goście weselni mogą się smuć, dopóki pan młody jest z nimi? Lecz przyjdzie czas, kiedy zabiorą im pana młodego, a wtedy będą pościć.	³⁴ Jezus rzekł do nich: «Czy możecie goście weselnych nakłonić do postu, dopóki pan młody jest z nimi?»

<p>²¹ Nikt nie przyszywa łąty z surowego sukna do starego ubrania. W przeciwnym razie nowa łąta obrywa jeszcze [część] ze starego ubrania i robi się gorsze przedarcie.</p>	<p>¹⁶ Nikt nie przyszywa łąty z surowego sukna do starego ubrania, gdyż łąta obrywa ubranie, i gorsze robi się przedarcie.</p>	<p>³⁶ Opowiedział im też przypowieść: «Nikt nie przyszywa do starego ubrania jako łąty tego, co oderwie od nowego; w przeciwnym razie i nowe podrze, i łąta z nowego nie nada się do starego.</p>
<p>²² Nikt też młodego wina nie wlewa do starych bukłaków. W przeciwnym razie wino rozerwie bukłaki; i wino przepadnie, i bukłaki. Lecz młode wino [należy wlewać] do nowych bukłaków».</p>	<p>¹⁷ Nie wlewa się też młodego wina do starych bukłaków. W przeciwnym razie bukłaki pękają, wino wycieka, a bukłaki się psują. Raczej młode wino wlewa się do nowych bukłaków, a tak jedno i drugie się zachowuje».</p>	<p>³⁷ Nikt też młodego wina nie wlewa do starych bukłaków; w przeciwnym razie młode wino rozerwie bukłaki i samo wycieknie, i bukłaki się zepsują. ³⁸ Lecz młode wino należy lać do nowych bukłaków.</p>
		<p>³⁹ Kto się napił starego wina, nie chce potem młodego – mówi bowiem: „Stare jest lepsze”».</p>

2. Analiza egzegetyczna Mk 2,18-22

2.1. Sytuacja wywołująca spór (w. 18a)

Te słowa wstępu są prawdopodobnie dodatkiem Marka – nie skupia się on na tym, dlaczego uczniowie Jana i faryzeusze poszczą, ale na pewno możemy wykluczyć, że uczniowie Jana poszczą z racji śmierci Jana Chrzciciela, gdyż o jego śmierci Marek relacjonuje dopiero w szóstym rozdziale⁷. Powód poszczenia przez uczniów Jana jest przedstawiony paralelnie z powodem, jaki mają faryzeusze. Według Prawa obowiązywanie postu przypadało jedynie na Dzień Prześlągania. W Księdze Zachariasza możemy przeczytać jeszcze o czterech dodatkowych corocznych postach, które Żydzi zachowywali po wygnaniu (Za 7,5; 8,19). W Księdze Estery znajdujemy też wzmiankę o dodanym, piątym poście, związanym ze świętem Purim (9,31)⁸. Religijni Żydzi (tacy jak faryzeusze)

⁷ Robert Stein. 2008. *Mark (Bakers Exegetical Commentary on the New Testament)*. Baker Publishing Group. <https://www.perlego.com/book/2039632/mark-baker-exegetical-commentary-on-the-new-testament-pdf>. (25.07.2023).

⁸ Mark Strauss. 2017. *Mark (The Expositor's Bible Commentary)*. Zondervan Academic. <https://www.perlego.com/book/561769/mark-pdf> (25.07.2023).

wyznaczali sobie także dodatkowe posty⁹. Wiemy, że faryzeusze praktykowali post dwa razy w tygodniu – w poniedziałki i czwartki (zob. Łk 18,12; por. Did 8.1; b. Ta'an 10a, 12a oraz m. Ta'an 2,9). Post ten nie trwał 24 godziny, lecz od świtu do zachodu słońca. I z takim dodatkowym, dobrowolnym postem mamy prawdopodobnie do czynienia w omawianym fragmencie, bo gdyby to był Dzień Prześlągania, to także uczniowie Jezusa by pościli, tak jak zachowywali obrzęd Paschy. Faryzeusze są tutaj powiązani z uczniami Jana z powodu ich wspólnej praktyki postu¹⁰.

Post był bardzo ważną formą modlitwy i pokuty dla Żydów. Był często powiązany ze śmiercią bliskiej osoby (zob. 1 Sm 31,13; 2 Sm 1,12), chorobą (2 Sm 1,16; 12,21-23), trudnymi czasami (Ezd 8,23; m.Ta'an. 1.4-7), pokutą (Kpł 16; 1 Krl 21,27) oraz żałobą z innego powodu (Est 4,3; Mt 6,16; Jdt 8,6)¹¹. Chociaż nie mamy podanego konkretnego powodu postu w omawianym fragmencie, to jednak nie można zaprzeczyć temu, że chodziło o post wynikający z prawdziwej pobożności¹².

2.2. Krytyka przeciwników (w. 18b)

Analizując drugą część tej perykopy, należy wyjaśnić trzy kwestie: Przez kogo jest zadane pytanie? Do kogo jest skierowane pytanie? Dlaczego odczytuje się je jako zarzut?

Przeciwnicy w tej perykopie to faryzeusze. Nowy Komentarz Biblijny mówi, że pytanie zadane może być też przez uczniów Jana, którzy są wymienieni przed faryzeuszami. Zwracając uwagę na to, że uczniowie Jana nigdy nie występują w Nowym Testamencie jako antagoniści Jezusa, należy przyjąć jednak jedynie grupę faryzeuszów jako przeciwników w tej sytuacji¹³.

Krytyka przeciwników jest skierowana do Jezusa. W sytuacji, w której uczniowie nie przestrzegają pewnych zasad religijnych, zarzut należy kierować do nauczyciela. To nauczyciel był odpowiedzialny za swoich uczniów.

W krytyce przeciwników jest zawarty zarzut. Mając na uwadze ogromną rolę, jaką odgrywał post w praktykowaniu wiary (szczególnie dla osób bardzo religij-

---

⁹ Craig Keener. 2000. *Komentarz historyczno-kulturowy do Nowego Testamentu*. Warszawa: Vocatio, 87.

¹⁰ Por. Stein. 2008. *Mark (Bakers Exegetical Commentary on the New Testament)*.

¹¹ Stein. 2008. *Mark (Bakers Exegetical Commentary on the New Testament)*.

¹² Strauss. 2017. *Mark*.

¹³ Malina. 2013. *Ewangelia według św. Marka 1,1–8,26*, 196.

nych, takich jak uczniów i faryzeuszów), niepraktykowanie postu przez uczniów Jezusa mogło jak najbardziej budzić zdziwienie i sprzeciw. Szczególnie gdy jest to kolejna sytuacja, w której Jezus wydaje się być dla żydowskich tradycjonalistów nie dość religijny¹⁴. W perykopie poprzedniej (Mk 2,13-17: powołanie Lewiego) Jezus jadał z grzesznikami i celnikami, co budziło sprzeciw w faryzeuszach, którzy to widzieli.

2.3. Odpowiedź adresata zarzutu (ww. 19-22)

W odpowiedzi Jezusa mamy nawiązanie do trzech obrazów: uczty weselnej, nowej łąty na starym ubraniu i młodego wina w starych bukłakach. Zawarte w odpowiedzi retoryczne pytanie: „Czyż goście weselni mogą pościć wówczas, gdy pan młody jest z nimi?” powszechnie uważane jest przez egzegetów za autentyczną wypowiedź samego Jezusa¹⁵. Odpowiedź Jezusa tradycyjnie interpretuje się w taki sposób, że głosi ona niekompatybilność judaizmu i chrześcijaństwa.

Komentatorzy tej perykopy, jak Taylor, Branscomb, MacLean Gilmour, interpretują, że nowa chrześcijańska nowina i stare formy obrzędowe judaizmu nie są kompatybilne. Alistair Kee twierdzi: „To jest nie tylko zła egzegeza, ale i zła teologia. Jest to zła teologia, ponieważ porównanie judaizmu i chrześcijaństwa jako religii nie mogło mieć miejsca przynajmniej do dnia Pięćdziesiątnicy; prawdopodobnie nie przez kilka lat po niej”¹⁶. Kee zamienia słowo „niekompatybilność” na „niestosowność”. Tak naprawdę to kwestia czasu – uczniowie Jezusa nie poszczą teraz, póki pan młody jest z nimi, ale będą pościć, jak już pana młodego z nimi nie będzie.

Uczta weselna szczególnie dla Żydów to niezwykle radosny czas – goście weselni potrafili pozostawać na uczcie weselnej nawet tydzień. Dlatego odpowiedź na to retoryczne pytanie Jezusa, zadane w pierwszej części Jego odpowiedzi, jest oczywista: niestosowne jest dla gości weselnych pościć, skoro są w obecności pana młodego, tzn. uczta weselna jeszcze trwa¹⁷.

Odchodząc od tematu postów, Jezus skupia się w tym momencie także na relacji, jaką ma ze swoimi uczniami. W tej metaforze Jezus przedstawia siebie jako

¹⁴ Kenner. 2000. *Komentarz historyczno-kulturowy do Nowego Testamentu*, 87.

¹⁵ Dale C. Allison, William Davies. 2005. *Matthew: A Shorter Commentary*. London – New York: Bloomsbury. <https://www.perlego.com/book/393237/matthew-a-shorter-commentary-pdf> (12.09.2023).

¹⁶ Alistair Kee. 1970. „The Old Coat and the New Wine: A Parable of Repentance”. *Novum Testamentum* 12 (1): 16.

¹⁷ Por. Strauss. 2017. *Mark*.

Oblubieńca (νυμφωνος), a swoich uczniów nazywa gośćmi weselnymi (υιοι του νυμφωνος – dosłownie: synowie wesela)¹⁸. Uczniowie „reprezentują nowy lud Boży, gdyż są uznani przez Jezusa za gości weselnych Boskiego Oblubieńca”¹⁹. Brak postów w tym czasie oznacza, że Bóg jest obecny wśród ludu Izraela i między Oblubieńcem a gośćmi weselnymi jest specjalna więź.

Następuje zmiana sytuacji. „Lecz przyjdzie czas, kiedy zabiorą im pana młodego, a wtedy, w ów dzień, będą pościć” (2,20). Wtedy niestosowność postu minie i uczniowie – lud Boży – będą znowu pościli. Niestosowność postu jest zależna od okoliczności; jest to jedynie kwestia czasu. W tym wersecie jest zawarta „zapowiedź zerwania dotychczasowej jedności”. Uczniowie znów będą pościć i „ich post stanie się znakiem pamięci o Oblubieńcu, a więc trwania pewnej więzi z Nim, pomimo zakończenia Jego dotychczasowej obecności wśród nich”²⁰.

Jezus odpowiada następnie jeszcze dwoma obrazami, które pokazują znaczenie postu, czyli tego wyrazu prawdziwej pobożności. Ta podwójna przypowieść o starym ubraniu i młodym winie nie wartościuje poszczególnych elementów. Nie chodzi też tutaj o to, że starym ubraniem jest judaizm i młodym winem – chrześcijaństwo²¹. Tertulian mówi o nowych warunkach dla łaski: „Jezus Chrystus dał nam, uczniom Nowego Przymierza, nową formę modlitwy. (...) wszystko, co tylko było dawniej, zostało albo – jak obrzezanie – zmienione, albo – jak dawne Prawo – uzupełnione, lub też jak prorocstwo spełnione, albo – jak sama wiara – udoskonalone”²².

3. Sprawa postów i kwestia synodalności

Czego nas uczy przeanalizowana perykopa o kwestii poszczenia przez uczniów w odniesieniu do synodalności? Czy i w jaki sposób słowa Jezusa zawarte w przypowieści o młodym winie i starych bukłakach oświetlają drogę synodalności, do której nas zaprasza papież Franciszek? Odpowiedzi na te pytania opierają się na dwóch motywach, które pojawiają się w przypowieści: młode wino (1) i bukłaki (2). Każdy z tych motywów zostanie osobno omówiony, a po wydobyciu teolo-

¹⁸ Malina. 2013. Ewangelia według św. Marka 1,1–8,26, 162.

¹⁹ Malina. 2013. Ewangelia według św. Marka 1,1–8,26, 197–198.

²⁰ Malina. 2013. Ewangelia według św. Marka 1,1–8,26, 199.

²¹ Kee. 1970. „The Old Coat and the New Wine: A Parable of Repentance”, 13–21.

²² Tertulian. 2009. O modlitwie. W *Ojcowie Kościoła komentują Biblię. Nowy Testament II. Ewangelia według św. Marka*. Red. Leszek Misiarczyk, 29. Ząbki: Apostolicum.

gicznego znaczenia nastąpi odniesienie interpretacji motywu do „sprawy synodalności”. Chodzi przy tym o ukazanie synodalności w świetle Ewangelii, a konkretnie: z perspektywy odpowiedzi Jezusa, dlaczego Jego uczniowie nie poszczą. Dużą inspiracją do wydobycia teologicznego znaczenia tych trzech motywów jest dokument Kongregacji do Spraw Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego *Młode wino, nowe bukłaki. Życie konsekrowane od Soboru Watykańskiego II i wyzwania nadal otwarte. Ukierunkowania* z 2014 r. Na podstawie interpretacji przypowieści zawartej w tym dokumencie oraz w artykułach, które odnoszą się do tego dokumentu, można odczytać słowa Jezusa w Mk 18,22 w świetle „sprawy synodalności”.

3.1. Młode wino

W Starym Testamencie czytamy dużo o winie, co rozwesela serce ludzkie (Ps 104,15). Natomiast w Ewangeliach wino otrzymuje jeszcze bogatszą symbolikę oraz jeszcze głębsze znaczenie. Nie jest już tylko napojem, które symbolizuje radość, wesele ziemskie. Przez konkretne znaki, przypowieści i słowa Jezusa wino staje się czymś, co na nowo łączy człowieka z Bogiem. Staje się symbolem zawarcia nowego przymierza. Wino jest znakiem, który symbolizuje zawarcie nowego przymierza oraz nastanie uczyty mesjańskiej. Jest to pierwszy znak w Kanie Galilejskiej, opisany w J 2,1-12. Tekstem, który potwierdza, że Chrystus jest Oblubieńcem, a młode wino symbolem dopełnienia się Prawa (Mt 5,17; Łk 24,44), jest przypowieść o młodym winie i starych bukłakach w Mk 2,18-22. Opis pierwszego znaku Jezusa w Kanie Galilejskiej przedstawia Jezusa, który daje „nowe (dobre) wino”, symbolizujące „dar Jego Osoby i tego, co przynosi w swej zbawczej misji”²³, oraz „profetyczną nowość radosnego i ożywiającego przekazu Ewangelii”²⁴.

W podobny sposób należy odczytać „młode wino”, o którym Jezus mówi w Mk 2,18-22. Młode wino jest symbolem działania i nauczania Jezusa, które wciąż na nowo odkrywamy w Ewangelii. Młode wino – to „innovacyjne bogactwo Ewangelii”²⁵ jest symbolem odnowy, której każdy chrześcijanin osobno oraz wszyscy ra-

²³ Judyta Pudełko. 2018. Młode wino, nowe bukłaki w Piśmie Świętym. W: *Dla młodego wina nowe bukłaki. Życie konsekrowane w trzecim tysiącleciu*. Red. Bożena Szczewul, Ewa Korbut, 32. Warszawa – Kraków: Wydawnictwo Scriptum.

²⁴ Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego. 2014. *Młode wino, nowe bukłaki. Życie konsekrowane od Soboru Watykańskiego II i wyzwania nadal otwarte. Ukierunkowania*. https://zakony-zenskie.pl/wp-content/uploads/2017/11/2017-Młode-wino-nowe_bukłaki_pl-red.pdf, 13 (23.07.2023).

²⁵ Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego. 2014. *Młode wino, nowe bukłaki*.

zem we wspólnocie Kościoła potrzebujemy. Nowość Ewangelii można odkryć w odniesieniu słów i znaków Jezusa do aktualnych kryzysów przeżywanych w Kościele. Szczególnie w momentach kryzysu potrzebne jest młode wino, które inspiruje do formułowania konkretnych odpowiedzi na przeżywane kryzysy.

Przykładowo: synodalność może być odpowiedzią na problem klerikalizmu w Kościele. Synodalność uczy wzajemnego słuchania i wspólnego rozeznawania. Spotkanie synodalne to spotkanie, podczas którego każda osoba ma szansę wypowiedzenia się oraz podczas którego osoby nie występują w określonej roli (duszpasterz/parafianin), ale mówią o swoim osobistym doświadczeniu i takiego osobistego doświadczenia innych osób są ciekawi. Przestrzeni do takiego spotkania w ramach parafii lub wspólnoty nie spotyka się na co dzień. Synodalność jest odpowiedzią na problem klerikalizmu, gdyż tworzy przestrzeń spotkania, w której nikt nie jest nikomu podporządkowany ani nikt nie dominuje, ale wszyscy są „równi”, a konkretna lokalna wspólnota uczy się słuchania w nowy sposób. Oczywiście jest to przykład uproszczony, gdyż spotkanie synodalne to jedynie początek drogi poszukiwania rozwiązania problemu klerikalizmu w Kościele, a klerikalizm to nie jedyny kryzys, na który odpowiedzią może być synodalność.

Potrzebna jest postawa nowego bukłaka, czyli otwartość na zmianę i odnowę – elastyczność umysłu, którą Jezus w przypowieści o młodym winie postuluje. Ten wątek zostanie dalej rozwinięty przy omówieniu motywu nowego bukłaka. Wracając do młodego wina, to przykładem dzisiejszym tego innowacyjnego bogactwa Ewangelii może być właśnie synodalność.

Synodalność nie jest odkryciem papieża Franciszka, a w zaproszeniu na drogę synodalności nie chodzi o zaproszenie do nowoczesnego eksperymentu. Synodalność jest zakorzeniona w nauczaniu Pisma Świętego, Tradycji i historii Kościoła – jest to szczegółowo opisane w pierwszym rozdziale dokumentu Międzynarodowej Komisji Teologicznej *Synodalność w życiu i misji Kościoła*²⁶. Jedno ze świadectw opisanych w dokumencie odwołuje się do Ignacego Antiocheńskiego, który „w liście do wspólnoty w Efezie mówi, że wszyscy jej członkowie są *σύνδοχοι*, «towarzyszami podróży», na mocy godności chrztu i ich przyjaźni z Chrystusem”²⁷. Te słowa, pochodzące z początku II w., są dzisiaj dla wielu ludzi w Kościele nowością. Odkrycie synodalności jako „konstytutywnego wymiaru Kościoła”²⁸ jest ściśle związane z odkryciem nowości Ewangelii.

²⁶ Międzynarodowa Komisja Teologiczna. 2017. *Synodalność w życiu i misji Kościoła*. <https://synod.org.pl/wp-content/uploads/2021/12/miedzynarodowa-komisja-teologiczna-synodalnosc-w-zyciu-i-misji-kosciola-20211023225913.pdf> (16.07.2023).

²⁷ Międzynarodowa Komisja Teologiczna. 2017. *Synodalność w życiu i misji Kościoła*.

²⁸ Franciszek. 2015. „Synodalność” konstytutywnym wymiarem Kościoła.

3.2. Nowe bukłaki

Młode wino potrzebuje nowych bukłaków, ponieważ wciąż fermentuje, to znaczy, że wciąż wydziela gazy, które powodują ciśnienie. Nowy bukłak ugnie się pod naciskiem, ale stary może nie wytrzymać ciśnienia i wtedy zarówno wino, jak i bukłak zostaną utracone²⁹. Ewangelii nie da się zamknąć „w starych bukłakach zsekularyzowanych schematów religijnych, niezdolnych do otwarcia się na nowe obietnice”³⁰.

Stare bukłaki są symbolem postawy faryzeuszy wobec nauczania Jezusa. Jest to postawa osób religijnych, których ukierunkowanie ku tradycji i ciągłości łączy się z przyzwyczajeniem „do zwykłego powtarzania schematów, w których wszystko jest już przewidziane i ustalone”³¹. Taką postawę cechuje opór wobec zmian oraz głębszej refleksji, która mogłaby prowadzić do odkrycia teologicznego sensu wykonywanej praktyki religijnej. Przede wszystkim jest to postawa osób, które nie są jeszcze gotowe przyjąć nauczania i zrozumieć działania Jezusa. Z jednej strony stare bukłaki to formy, struktury, które są nieelastyczne i zamknięte na zmianę. Bukłak symbolizuje też pojedynczą osobę, co podkreśla Księga Hioba, gdzie

rozmówca Hioba, Elihu, używa podobnej metafory, porównując swoje wnętrze do bukłaka, które nowe wino chce rozerwać (ή δὲ γαστήρ μου ὡσπερ ἀσκὸς γλεῦκος ζέων δεδεμένος ἢ ὡσπερ φουσητήρ χαλκῆος ἐρρηγῶς; „Moje wnętrze jest jak zawiązany bukłak z musującym winem lub jak nadmuchany miech kowala” – Hi 32,19 LXX)³².

Nowe bukłaki są elastyczne i przystosowane do tego, aby młodemu winu „pozwolić fermentować, oddychać wewnątrz bukłaków, aby mogło dojrzewać należycie, a na koniec stać się smacznym i być dzielonym z innymi”³³. Za pomocą metafory nowych bukłaków Jezus wzywa do pewnej elastyczności w naszych

²⁹ Por. William Barclay. 2017. *The Gospel of Mark*. Presbyterian Publishing Corporation. <https://www.perlego.com/book/2100897/the-gospel-of-mark-pdf> (25.07.2023).

³⁰ Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego. 2014. *Młode wino, nowe bukłaki*, 13

³¹ Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego. 2014. *Młode wino, nowe bukłaki*, 12.

³² Pudelko. 2018. *Młode wino, nowe bukłaki w Piśmie Świętym*, 33.

³³ Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego. 2014. *Młode wino, nowe bukłaki*.

umysłach³⁴. Postawa nowego bukłaka jest postawą otwartą na Ewangelię, na działanie i nauczanie Jezusa.

Aby odkryć synodalność jako konstytutywny wymiar Kościoła, potrzebna jest postawa nowego bukłaka, czyli otwartość na zmianę, na innowacyjne bogactwo Ewangelii. Dzięki tej postawie istnieje szansa, że synodalność pozostanie nie tylko odkryciem, teoretyczną i uproszczoną odpowiedzią na dzisiejsze kryzysy w Kościele, ale może być narzędziem do realnej zmiany i odnowy. Wracając do przykładu klerykalizmu, same spotkania synodalne nauczą słuchać i rozmawiać, ale potrzebna jest otwartość na zmianę zarówno ze strony świeckich, jak i księży oraz biskupów. Dopiero, jeśli staniemy się nowymi bukłakami, które będą w stanie przyjąć młode wino oraz pozwolić mu dalej dojrzewać, może mieć miejsce odnowa, która obejmuje nie tylko pojedyncze osoby czy lokalne wspólnoty, ale całe struktury. „Odnowa, która porusza i zmienia serce, ale nie jest zdolna poruszyć i zmienić także struktur, nie prowadzi do rzeczywistej i trwałej zmiany”³⁵.

*

Na zakończenie dokonanej analizy egzegetycznej omówienia symbolicznego znaczenia młodego wina oraz nowych bukłaków w świetle „sprawy synodalności” warto przytoczyć słowa papieża Franciszka z 2014 r.:

Nowe wina, nowe bukłaki. Nowość Ewangelii. Cóż nam przynosi Ewangelia? Radość i nowość. Nowość dla nowości; nowe bukłaki do młodego wina. Nie bójmy się zmieniać postaci rzeczy według prawa Ewangelii. To dlatego Kościół prosi nas, nas wszystkich, o pewne zmiany. Prosi, abyśmy odłożyli na bok przestarzałe struktury, które nie są już przydatne, i sięgnęli po nowe bukłaki, te z Ewangelii. Ewangelia jest nowością! Ewangelia jest świętem! A żyć w pełni Ewangelią można tylko wówczas, gdy się ma serce radosne i serce odnowione. Trzeba zrobić miejsce prawu błogosławieństw, radości, wolności, jakie przynosi nam nowość Ewangelii³⁶.

Odpowiadając na zaproszenie na drogę synodalności, można odkryć nowość Ewangelii. Aby móc odpowiedzieć na to zaproszenie, potrzebne są nowe bukłaki.

³⁴ Por. William Barclay. 2017. *The Gospel of Mark*.

³⁵ Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego. 2014. *Młode wino, nowe bukłaki*.

³⁶ Franciszek. 2014. Kościół wzywa do porzucenia starych struktur. <https://papiez.wiara.pl/doc/2146912.Kosciol-wzywa-do-porzucenia-starych-struktur> (30.07.2023).

Droga synodalności wymaga umysłów elastycznych, postawy otwartej na zmianę w indywidualnych członkach Kościoła, ale także na poziomie struktur. Wtedy synodalność może być narzędziem do stworzenia przestrzeni w Kościele, w której będzie można się nauczyć żyć w komunii.

*

Bibliografia

- Barclay William. 2017. *The Gospel of Mark*. Edinburgh: Saint Andrew Press.
- Charpentier Etienne. 1992. *Czytając Nowy Testament*. Wrocław: Wrocławskie Wydawnictwo Diecezjalne.
- Dale Allison, Davies William. 2005. *Matthew: A Shorter Commentary*. London – New York: Bloomsbury Publishing. <https://www.perlego.com/book/393237/matthew-a-shorter-commentary-pdf> (12.09.2023).
- Franciszek. 2014. Kościół wzywa do porzucenia starych struktur. <https://papiez.wiara.pl/doc/2146912.Kosciol-wzywa-do-porzucenia-starych-struktur> (30.07.2023).
- Franciszek. 2015. „Synodalność” konstytutywnym wymiarem Kościoła. Przemówienie podczas uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu Biskupów 17.10.2015. https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/przemowienia/synodalnosc_17102015.html (25.07.2023).
- Judyta Pudelko. 2018. Młode wino, nowe bukłaki w Piśmie Świętym. W *Dla młodego wina nowe bukłaki. Życie konsekrowane w trzecim tysiącleciu*. Red. Bożena Szczewul, Ewa Korbut, 21–36. Warszawa – Kraków: Scriptum.
- Keener Craig. 2000. *Komentarz historyczno-kulturowy do Nowego Testamentu*. Warszawa: Vocatio.
- Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego. 2014. Młode wino, nowe bukłaki. *Życie konsekrowane od Soboru Watykańskiego II i wyzwania nadal otwarte. Ukierunkowania*. https://zakony-zenskie.pl/wp-content/uploads/2017/11/2017-Mlode-wino-nowe_buklaki_pl-red.pdf (23.07.2023).
- Malina Artur. 2013. Ewangelia według św. Marka 1,1-8,26. W *Nowy Komentarz Biblijny*. Red. Antoni Paciorek, Roman Bartnicki, Antoni Tronina. Częstochowa: Edycja Świętego Pawła.
- Międzynarodowa Komisja Teologiczna. 2017. *Synodalność w życiu i misji Kościoła*. <https://synod.org.pl/wp-content/uploads/2021/12/miedzynarodowa-komisja-teologiczna-synodalnosc-w-zyciu-i-misji-kosciola-20211023225913.pdf> (16.07.2023).
- Stein Robert. 2008. *Mark (Baker Exegetical Commentary on the New Testament)*. Grand Rapids: Baker Academic.
- Strauss Mark. 2017. *Mark (The Expositor's Bible Commentary)*. Grand Rapids: Zondervan Academic.

Tertulian. 2009. O modlitwie. W *Ojcowie Kościoła komentują Biblię. Nowy Testament II. Ewangelia według św. Marka*. Red. Leszek Misiarczyk. Zabki: Apostolicum.

*

Streszczenie. Artykuł jest symbolicznym odczytaniem słów Jezusa na temat postu, zawartych w przypowieści Mk 2,18-22, w świetle zaproszenia na drogę synodalności, które w 2014 r. sformułował papież Franciszek. Artykuł przedstawia, w jaki sposób odkrycie synodalności jest dotarciem do nowości Ewangelii (młode wino) oraz że potrzeba przy tym elastyczności umysłu i otwartości na zmianę (nowy bukłak). Tekst składa się z trzech części: literackiego przedstawienia perykopy, analizy egzegetycznej oraz omówienia teologicznego znaczenia przypowieści o młodym winie i starych bukłakach wraz z odniesieniem tych motywów do „sprawy synodalności”.

Słowa kluczowe: egzegeza biblijna, synodalność Kościoła, przypowieść o młodym winie i starych bukłakach, interpretacja symboliczna.

Abstract: Problem of Synodality of the Church in Light of the Exegetical Analysis of Pericope Mark 2:18-22. This article is a symbolical reading of the words of Jesus in Mark 2:18-22 in the light of the invitation to the path of synodality made by Pope Francis in 2014. The article shows how the discovery of synodality is a finding of the newness of the Gospel (young wine) and that it takes flexibility of mind and openness to change (new wineskin). The article consists of three parts: literature presenting of pericope, an exegetical analysis and a discussion of the theological significance of the parable of the young wine and the old wineskins, and how the motifs relate to the “matter of synodality”.

Keywords: Biblical exegesis, Synodality of Church, parable of young wine and old wineskins, symbolical interpretation.